

The effect of social infrastructure on the social and cultural development of society (Case of women in district 10 of Tehran)

Leila Nasrolahi Vosta¹

Assistant Professor, Department of Social Sciences-Sociology, Faculty of Literature, Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

Sima Ajamloo²

Department of Social Sciences-Sociology, Faculty of Literature, Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract: *This study aims to evaluate of the impact of social infrastructure on the social and cultural development of the society, which was carried out on the women of the 10th district of Tehran. Philosophical foundations of the current research are rooted in positivism and survey-based research strategy in a single-section way. The participants in the research included women living in District 10 of Tehran Municipality. Using available sampling, 388 people were surveyed and the resulting data were analyzed through structural equation modeling. In order to collect data, a standard questionnaire taken from the research literature was used. The validity and reliability of the measurement tool was also checked and confirmed through Cronbach's alpha and confirmatory factor analysis. The results of the hypothesis test showed that 1) soft social infrastructure has a significant impact on the cultural development of the 10th district of Tehran, 2) soft social infrastructure has a significant impact on the social development of the 10th district of Tehran. 3) hard social infrastructure has a significant impact on the cultural development of the 10th district of Tehran, 4) hard social infrastructure has a significant impact on the social development of the 10th district of Tehran, and 5) cultural development has a significant impact on the development Has a community in District 10 of Tehran.*

Keywords: *Hard social infrastructure, Soft social infrastructure, Social development, Cultural development, Tehran Municipality.*

¹ Email: leila.nasrolahi@srbiau.ac.ir (Corresponding Author)

² Email: simaajamlou@gmail.com

تأثیر زیرساخت‌های اجتماعی بر توسعه اجتماعی - فرهنگی جامعه (مورد مطالعه: زنان منطقه ۱۰ شهر تهران)

لیلا نصرالهی وسطی^۱، سیما عجملو^{۲*}

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۲۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۱۰

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، ارزیابی تأثیر زیرساخت‌های اجتماعی بر توسعه اجتماعی و فرهنگی جامعه است که روی زنان منطقه ۱۰ شهر تهران انجام شده است. مبانی فلسفی پژوهش حاضر ریشه در اثبات‌گرایی و استراتژی پژوهش مبتنی بر پیمایش و به شیوه تک مقطعی است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش مشتمل بر زنان ساکن منطقه ۱۰ شهرداری تهران بود. با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس، از ۳۸۸ نفر نظرسنجی به عمل آمد و داده‌های حاصل از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری تحلیل شد. به منظور گردآوری داده‌ها نیز از پرسشنامه استاندارد برگرفته از ادبیات پژوهش استفاده شد. روایی و پایایی ابزار سنجش نیز از طریق آلفای کرونباخ و تحلیل عاملی تاییدی مورد بررسی و تایید قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان داد که (۱) زیرساخت‌های اجتماعی نرم تأثیر معنی‌داری بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران دارد، (۲) زیرساخت‌های اجتماعی نرم تأثیر معنی‌داری بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران دارد، (۳) زیرساخت‌های اجتماعی سخت تأثیر معنی‌داری بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران دارد، (۴) زیرساخت‌های اجتماعی سخت تأثیر معنی‌داری بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران دارد، و (۵) توسعه فرهنگی تأثیر معنی‌داری بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران دارد.

واژگان کلیدی: زیرساخت اجتماعی سخت، زیرساخت اجتماعی نرم، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی، شهرداری تهران

۱. مقدمه

زیرساخت‌های اجتماعی اشاره به فضاها، مکان‌ها، برنامه‌ها و امکاناتی دارد که مکان‌های زیست‌جمعی چون شهرها در اختیار انسان‌ها و اجتماعات برای تعامل، گفتگو، همکاری و شراکت قرار می‌دهند و کیفیت زندگی را در یک جامعه حفظ و بهبود می‌بخشند (فرولوا و همکاران^۳، ۲۰۱۶). زیرساخت‌های اجتماعی می‌توانند نقاط کانونی برای فعالیت‌های اجتماعی و مکان‌هایی برای ملاقات و ارتباط افراد فراهم کنند. زیرساخت‌های اجتماعی باید متناسب با سنین، فرهنگ‌ها، توانایی‌ها و زمینه‌های اجتماعی - اقتصادی مختلف فراهم شود. زیرساخت‌های اجتماعی می‌تواند با فعال کردن زندگی، فرصت‌های یادگیری، تعاملات اجتماعی و حمایت از برنامه‌هایی که به مردم در نوآوری، ابراز وجود و سازگاری با رویدادهای مهم زندگی کمک می‌کند، به ایجاد سرمایه

^۱ استادیار گروه علوم اجتماعی - جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
(E mail: leila.nasrolahi@srbiau.ac.ir)

^۲ گروه علوم اجتماعی - جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
(E mail: simaajamlou@gmail.com)

^۳ Frolova et al

اجتماعی و ساختار جامعه کمک کند (لاتام و لیتون^۱، ۲۰۲۲). پیامد مثبت زیرساخت‌های اجتماعی انسجام و همبستگی اجتماعی و افزایش توسعه اقتصادی محلی خواهد بود. از آنجایی که زیرساخت‌های اجتماعی نقش مهمی در ایجاد جامعه‌ای منسجم، تاب‌آور و پایدار دارد، کمتر سیاست‌گذار و برنامه‌ریزی شهری است که بتواند نسبت به آن بی‌توجه باشد. موضوع مهم این است که زیرساخت‌ها بُردارهای کلیدی سیاست و قدرت هستند و توجه به زیرساخت‌ها برای از بین بردن نابرابری‌های اجتماعی - محیطی در محیط شهرنشینی لازم و ضروری است (ویکفیلد^۲، ۲۰۱۸). در پاسخ به این سوال که چرا زیرساخت‌های اجتماعی مهم هستند، باید گفت محیط یکی از موضوعاتی است که به ویژه در زمینه توسعه اجتماعی جامعه مورد توجه قرار گرفته است و شاخص توسعه اجتماعی ممکن است سطح زیرساخت‌های اجتماعی از جمله سازمان‌های بهداشتی، آموزشی، مسکن، فرهنگ، خدمات اجتماعی و خدمات عمومی را تحت تأثیر قرار دهد (پوگرینسکی^۳، ۲۰۱۶). تأثیر اجتماعی زیرساخت‌ها به چرخه حیات آن (طراحی، ساخت، بهره‌برداری و دسترسی) بستگی دارد (سیرا و همکاران^۴، ۲۰۱۷). گسترش و توسعه زیرساخت‌های اجتماعی در جوامع باعث توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری مطلوب، فضای کسب‌وکار، روند مثبت مهاجرت نیروی کار به منطقه خواهد شد که این امر از طریق جذب سرمایه‌گذاری، بالا بردن استانداردهای زندگی مردم و افزایش خدمات مطلوب امکان‌پذیر خواهد شد (وینگرادوا و همکاران^۵، ۲۰۱۵). با گسترش تراکم جمعیتی در شهرها به خصوص در کلانشهرها مشکلات شهری زیادی وجود دارد. از میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، منطقه ۱۰ جزو شلوغ‌ترین مناطق تهران است. بررسی‌ها نشان داده است که منطقه ۱۰ شهر تهران از جمله مناطقی است که با چالش‌های شهری زیادی مواجه است از جمله این چالش‌ها می‌توان به مهاجرت بی‌رویه از شهرهای مختلف به این منطقه اشاره کرد. از آنجایی که تراکم مسکن در این منطقه زیاد است و قیمت اجاره خانه در این منطقه نسبت به سایر مناطق مناسب‌تر است، در نتیجه شاهد سکنی گزیدن حجم زیادی از مهاجران در این منطقه شهری هستیم. فشردگی و تراکم جمعیت در این محدوده از پایتخت به حدی است که هم اکنون چهار برابر استاندارد جمعیت در آنجا زندگی می‌کنند. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد که یکی از چالش‌های مهم این منطقه وجود حمل‌ونقل عمومی ناکافی و فرسوده است، تنها ۴ ایستگاه مترو در منطقه ۱۰ تهران وجود دارد و اتوبوس‌هایی که در این منطقه تردد می‌کنند، ناکافی و اغلب فرسوده و از رده خارج هستند. از دیگر بحران‌های این منطقه می‌توان به وجود خانه‌ها، مدارس و مراکز درمانی فرسوده و نایمن در برابر حوادث طبیعی علی‌الخصوص زلزله اشاره کرد که نیازمند بازسازی، نوسازی و اقدامات مؤثر در این زمینه می‌باشند. پدیده کودکان کار و خیابانی یکی دیگر از معضلات منطقه ۱۰ شهر تهران می‌باشد. گسترش این پدیده به حدی است که چهره کوچه و خیابان‌های این منطقه از شهر تهران را به شدت زشت و زنده کرده است. در واقع عواملی چون نارسایی نهادهای اجتماعی‌کننده‌ای مثل خانواده و مدرسه، فقر اقتصادی خانواده‌های کودکان خیابانی و ناتوانی آنها در انطباق با شیوه‌های زندگی شهرهای بزرگ، آلودگی و آسیب‌زا بودن محلات حاشیه شهری، فقدان نظارت کافی از سوی سازمان‌های مسئول، و الگوهای نادرست کنش متقابل بین شهروندان و کودکان خیابانی، همه دست به دست هم داده‌اند تا پدیده کودکان خیابانی، کماکان به عنوان مشکلی صعب‌العبور در بسیاری از مناطق شهری تهران خودنمایی کند. پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهند بومی‌سازی و بکارگیری مدل ارزیابی توسعه پایدار زیرساخت‌ها برای ایران بررسی شده است. با وجود این، پژوهش‌های انجام شده در زمینه تأمین زیرساخت‌های اجتماعی و اثراتی که بر توسعه اجتماعی - فرهنگی جوامع دارد، محدود است و راهکارهایی عملیاتی برای تدارک این نوع زیرساخت‌ها که در تناسب با اهداف و عملکرد کشورهای در حال توسعه باشد، ارائه نشده است. همچنین مرور پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که از میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، تاکنون به صورت اخص زیرساخت‌های اجتماعی موجود در منطقه ۱۰ شهر تهران که جزو یکی از مهمترین و بزرگترین

¹ Latham & Layton

² Wakefield

³ Pogrebsky

⁴ Sierra et al

⁵ Vingradova et al

مناطق شهرداری تهران است مورد توجه و بررسی قرار گرفته نشده است. بنابراین انجام این پژوهش به درک بهتر امکان تحقق‌پذیری اهداف توسعه اجتماعی - فرهنگی از طریق تأمین زیرساخت‌های اجتماعی کمک خواهد کرد. از این رو هدف اصلی پژوهش حاضر مطالعه تأثیر زیرساخت‌های اجتماعی بر توسعه اجتماعی - فرهنگی از منظر زنان ساکن منطقه ۱۰ شهر تهران می‌باشد.

۲. پیشینه پژوهش

حسن پور و همکاران (۱۴۰۰) با انجام مطالعه موردی روی پروژه فرهنگی، مسکونی و ورزشی جوانان یزد، راهکارهایی را در راستای توسعه اجتماعی و فرهنگی و همسو با مدیریت پایداری پروژه و برای تأمین زیرساخت‌های اجتماعی پایدار در پروژه‌های زیرساختی ارائه کردند. عرفان نیا و همکاران (۱۳۹۸) بر اهمیت زیرساخت اقتصادی و اجتماعی در توسعه اقتصادی تأکید کرده و بیان داشتند که دسترسی به زیرساخت‌های کافی و کارآمد نه تنها باعث پیشرفت صنعتی شدن می‌شود بلکه کیفیت زندگی مردم را نیز بهبود می‌بخشد. نادری (۱۳۹۵) با بررسی داده‌های ۳۶ کشور طی دوره زمانی ۲۰۰۰-۲۰۱۴، نشان داد که یک رابطه مثبت معناداری بین متغیرهای مستقل (زیرساخت آب، زیرساخت حمل‌ونقل ریلی، زیرساخت حمل‌ونقل هوایی، دسترسی به اینترنت) با تولید ناخالص داخلی سرانه به عنوان متغیر وابسته می‌باشد. به عبارت دیگر افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی و اجتماعی مذکور باعث افزایش رشد اقتصادی در کشورهای مورد مطالعه می‌شود. جعفری و همکاران (۱۳۹۳) تأثیر کیفیت زیرساخت اجتماعی بر رشد اقتصادی در یک اقتصاد غنی از منابع طبیعی تجدیدنابپذیر را بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که اگر منابع طبیعی تجدیدنابپذیر موجب تخریب زیرساخت اجتماعی گردد، تأثیر مثبت منابع بر رشد اقتصادی کاهش خواهد یافت و حتی تحت شرایطی می‌تواند تأثیر منفی بر رشد اقتصادی داشته باشد. لاتام و لیتون^۱ (۲۰۲۲) منشأ فکری مفهوم زیرساخت اجتماعی را مشخص نموده و روش‌های مختلف استفاده از زیرساخت‌های اجتماعی در جغرافیای شهری را بررسی کردند. آن‌ها بر این باورند که زیرساخت‌های اجتماعی برای توسعه جوامع شهری و ایجاد یک شهر خوب ضروری می‌باشند. آل‌شوابکه و همکاران^۲ (۲۰۲۲) دریافتند که خدمات زیرساخت اجتماعی در توسعه برنامه‌ریزی مرکز شهرهای اردن موثر است این محققان چارچوبی شامل مجموعه‌ای از توصیه‌های چند وجهی مرتبط با برنامه‌ریزی خدمات و امکانات زیرساخت اجتماعی در اطراف بافت مرکز شهر و اطلاع‌رسانی برای توسعه آینده شهرهای اردن ارائه کردند. گرام و کوبال گرام^۳ (۲۰۲۰) به این نتیجه رسیدند که زیرساخت‌های اجتماعی با کیفیت منجر به کیفیت عمومی زندگی مردم در محیط ساخته شده می‌شود و این به پایداری اجتماعی می‌انجامد. آنها مدلی ارائه کردند که نشان‌دهنده پیوند بین زیرساخت‌های اجتماعی (تجهیزات کاربردی، زیرساخت‌های عمومی، اشیاء حیاتی و اصولی) و بین عوامل درون ساختار کیفیت زندگی (کاربران، کیفیت زندگی، بازتاب‌ها) است. لاتام و لیتون^۴ (۲۰۱۹) بیان داشتند که تمرکز بر زیرساخت‌های اجتماعی به شناخت ابعاد فضاهای عمومی اغلب نادیده گرفته شده و کم ارزش کمک می‌کند. در توسعه مفهوم زیرساخت اجتماعی، این محققان چهار رشته مرتبط پژوهش علمی اجتماعی را گرد هم آوردند: کار بر روی زیرساخت؛ عمومی بودن و فضای عمومی؛ اجتماعی بودن و برخورد؛ و سیاست تأمین رویکرد زیرساختی به موضوع فضای عمومی. فرولووا و دیگران^۵ (۲۰۱۶) به تحلیل چالش‌ها و گرایش‌های اصلی در عملکرد زیرساخت‌های اجتماعی سرزمین‌های روسیه و عوامل توسعه آن پرداختند. این مطالعه نشان داد که عوامل اجتماعی - فرهنگی می‌تواند به عنوان منابع شکل‌گیری جذابیت سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های اجتماعی عمل کند. مرور پیشینه تجربی پژوهش در داخل و خارج از کشور گویای آن

¹ Latham & Layton

² Al Shawabkeh et al.

³ Grum & Kobal Grum

⁴ Latham & Layton

⁵ Frolova et al

است که اولاً این مطالعات عمدتاً تاثیر زیرساخت های اقتصادی را در کنار زیرساخت های اجتماعی بر توسعه بویژه جنبه اقتصادی آن مد نظر قرار داده اند (عرفان نیا و همکاران، ۱۳۹۸؛ نادری، ۱۳۹۵؛ جعفری و همکاران، ۱۳۹۳). برخی دیگر صرفاً بر عناصر و مولفه های زیرساخت های اجتماعی با محوریت توسعه پایدار شهری تمرکز نموده اند (آل شوابکه و همکاران، ۲۰۲۲؛ گرام و کوبال گرام، ۲۰۲۰؛ لاتام و لیتون، ۲۰۱۹؛ فرولووا و دیگران، ۲۰۱۶). هیچ یک از مطالعات قبلی به طور مشخص رابطه زیرساخت های اجتماعی (سخت و نرم) را بر توسعه از جنبه های اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار نداده است.

۳. توسعه فرضیه ها

زیرساخت اجتماعی ترکیب به هم وابسته ای از تسهیلات، مکان ها، فضاها، برنامه ها، پروژه ها، خدمات و شبکه هایی است که استاندارد زیستن و کیفیت زندگی را در یک اجتماع محله ای حفظ کرده و بهبود می دهد. به عبارت دیگر زیرساخت اجتماعی همچون چسبی است که اعضای اجتماع را کنار هم نگه می دارد. زیرساخت اجتماعی منبع حیاتی و بخشی از حس مکان و بخشی از هویت است. در طرح لندن هم-مکانی^۱ تسهیلات زیرساخت اجتماعی با یکدیگر و با توسعه مسکونی مهم شمرده شده تا مجریان طرح بتوانند به تامین نیازهای مسکن و زیرساخت اجتماعی با هم و در یک زمان کمک کنند (لی^۲، ۲۰۲۰). زیرساخت اجتماعی را می توان به دو گونه سخت و نرم تقسیم کرد. زیرساخت اجتماعی نرم، مفهومی از تعامل، گفتگو، همکاری و شراکت افراد در محیط اجتماعی شهری است. پیامد مثبت چنین زیرساختی انسجام و همبستگی اجتماعی و افزایش توسعه اقتصادی اجتماع محلی خواهد بود. از آن جایی که زیرساخت اجتماعی نقش مهمی در ایجاد جامعه ای منسجم، تاب آور و پایدار دارد، کمتر سیاست گذاری و برنامه ریزی شهری است که می تواند نسبت به آن بی توجه باشد (کارمانا^۳، ۲۰۲۰). در واقع، زیرساخت اجتماعی نرم مشتمل بر برنامه ها، منابع، خدمات، و توسعه اجتماع محلی و فرهنگی است. زیرساخت اجتماعی سخت مفهومی است که در چند سال گذشته مورد توجه جامعه شناسان شهری، سیاست گذاران، برنامه ریزان، مدیران و فعالان مدنی قرار گرفته است. این مفهوم اشاره به فضاها، مکان ها، برنامه ها و امکاناتی دارد که مکان های زیست جمعی چون شهرها در اختیار آدم ها و اجتماعات قرار می دهند (هوبارد^۴، ۲۰۱۸). زیرساخت اجتماعی سخت مشتمل بر تسهیلات و مراکز بهداشتی، تسهیلات آموزشی، فضاهای فراغتی، پاسگاه های پلیس، ساختمان های آتش نشانی و اورژانس، تسهیلات فرهنگی و هنری و دیگر تسهیلات محله است. توسعه زیرساخت های اجتماعی می تواند اثرات مثبتی بر توسعه جوامع هم از نظر اجتماعی و هم از نظر فرهنگی داشته باشد. توسعه اجتماعی از دیدگاه های متفاوت معناهای مختلفی را داراست؛ دورکیم آن را گذر از جامعه سنتی به صنعتی یا مدرن از طریق تقسیم کار می پنداشت و سایرین آنرا به معنی سرمایه اجتماعی، هویت انسانی، عقلانیت ارتباطی، اعتماد، انسان بودن و غیره در نظر می گرفتند. در سال ۱۹۹۵ توسعه اجتماعی به مفهوم مبارزه با فقر مطرح شد که مسئولیت اصلی مقابله با فقر به عهده دولت های ملی و نظارت بر آن را اجتماع بین المللی عهده دار شده بود (مایرز^۵، ۲۰۲۲). این نظارت در بیانیه ژنو بر رعایت حقوق بشر، بخشودگی بدهی های خارجی کشورهای فقیر، تجارت خارجی کشورها، سرمایه گذاری در بخش های اجتماعی و نقش بانک جهانی تاکید داشت. شاخص های توسعه اجتماعی نیز عبارت بودند از: دسترسی به خدمات آموزشی، درصد جمعیت با سواد، طول عمر، میزان مرگ و میر نوزادان، سوء تغذیه و تغذیه مناسب، سطح بهداشت و کنترل بیماری ها، مسکن مناسب، برابری زن و مرد و ... مهمترین موضوع از این نظر توسعه انسانی و آنهم در عمل به معنی مقابله با فقر و نابرابری است که باید با سیاست گذاری های اجتماعی تامین شود (راب^۶، ۲۰۲۳). عدم توجه به دو عامل انسجام و یگانگی به صورت آسیب های اجتماعی، طراوت و شادابی حیات اجتماعی را

¹ Co-location

² Lee

³ Carmona

⁴ Hubbard

⁵ Mayers

⁶ Rub

تهدید می کند. کانون بحث توسعه اجتماعی اجتماع جامعه‌ای^۱ است، که مطابق آن همه ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و مطمع نظر است چه در سطح خرد و کلان و چه از نظر جنبه‌های عینی و ذهنی (نصرالهی وسطی، ۱۴۰۲). تحقیقات نشان داده که زیرساخت‌های اجتماعی می‌تواند اثرات قابل توجهی بر توسعه اجتماعی داشته باشد. به عنوان مثال، زیرساخت‌های اجتماعی خوب به تشویق انسجام اجتماعی کمک می‌کند. فضاهای باز و تسهیلاتی که مکان‌ها و فرصت‌هایی را برای تعامل، مشارکت، و درگیر شدن متعهدانه فراهم می‌کند به همبستگی اجتماع محلی می‌انجامد (پاتنام^۲، ۲۰۱۳). همچنین، حمایت از اجتماعات متنوع و ایجاد اجتماعات پایدار را در پی دارد. برای پرورش ترکیبی از فرهنگ‌ها، سنین، مهارت و مانند این‌ها باید زیرساخت اجتماعی را تامین کرد. این اقدام سبب می‌شود تا فرصت‌هایی برای شماری از فعالیت‌های تفریحی و عرضه هنری که افراد و هویت اجتماع محلی را تقویت می‌کند، پدید آید (سیمون^۳، ۲۰۲۰). همچنین، زیرساخت اجتماعی با افزایش حس تعلق و مشارکت می‌تواند نقش مهمی در پایداری اجتماعات داشته باشد. به طور کلی زیرساخت‌های اجتماعی از سه بعد مختلف و وابسته به هم تشکیل شده است که عبارتند از: ۱. ساختمان‌ها، تأسیسات و فضاهای باز که همه افراد به نوعی به آنها وابسته هستند. ۲. خدمات و سازمان‌هایی مانند مراکز بهداشتی، آموزشی و امنیتی که بودجه خود را از طریق مالیات تامین می‌کنند. ۳. مربوط به جوامع قوی و سالم است که به آنها سرمایه اجتماعی می‌گویند. زیرساخت‌های اجتماعی فراتر از فراهم کردن امکانات فیزیکی است (جیرانگسوان^۴، ۲۰۱۴). بنابراین، عناصری که به عنوان زیرساخت «نرم» (مثل تامین منابع سرمایه، حصول اطمینان از وجود برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب دولت، و پاسخگویی در تامین زیرساخت‌ها) و زیرساخت‌های «سخت» (مثل ارائه خدمات اساسی همچون مراکز آموزشی و بهداشتی، آب، گاز و برق، زباله، وسایل حمل و نقل و غیره) در نظر گرفته می‌شوند، برای توسعه اجتماعی جوامع عاملی اساسی قلمداد می‌شود. زیرساخت‌های نرم با ویژگی‌های خاص خود، هم سلامت فردی و هم رفاه جامعه را در مسیر توسعه اجتماعی قرار می‌دهد. خدمات اجتماعی منصفانه، در دسترس و مناسب، توسعه مهارت‌ها، دانش و توانایی‌های فردی و ارتقای شبکه‌های محلی، افزایش روابط مشارکتی به عنوان مولفه‌هایی کلیدی در توسعه اجتماعی بوده و قابل سنجش و اندازه‌گیری هستند که در این میان، زیرساخت‌های اجتماعی به تقویت این عوامل کمک شایانی می‌نماید (بهزادی و همکاران، ۱۴۰۲). بر اساس مباحث ذکر شده، می‌توان فرضیه‌های زیر را ارائه نمود:

فرضیه اول: زیرساخت‌های اجتماعی نرم بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است.

فرضیه دوم: زیرساخت‌های اجتماعی سخت بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است.

زیرساخت‌های اجتماعی ترکیبی از امکانات، مکان‌ها، فضاها، برنامه‌ها، پروژه‌ها، خدمات و شبکه‌های مرتبط با هم هستند که حفظ و بهبود می‌یابند (هیچن^۵، ۲۰۱۹). به عبارت دیگر، این زیرساخت نشان‌دهنده فراهم بودن و در دسترس بودن امکانات (شامل روابط اجتماعی و معنوی، سلامت و رفاه، آموزش، اشتغال، اوقات فراغت است. و غیره) که از شکل‌گیری، توسعه و حفظ کیفیت زندگی پشتیبانی می‌کند (فولمن^۶، ۲۰۱۹). در تعریف زیرساخت‌های اجتماعی می‌توان گفت: زیرساخت‌های اجتماعی کوششی است طرح شده برای نفوذ در افکار عمومی از طریق کار و عمل صحیح و قابل قبول، زیرساخت‌های اجتماعی در بیدار ساختن روح مسئولیت اجتماعی در موسسات و سازمان‌ها خدمات ارزشمندی صورت داده و با فعالیت‌های خود به رفاه حال مردم اجتماع به بسط تفاهم و هماهنگی میان طبقات مختلف، کمک شایان کرده است (ایوریس^۷، ۲۰۲۲). مهمترین عناصر زیرساخت اجتماعی عبارتند از: امکانات اجتماعی (شامل ساختمان‌هایی که طیف وسیعی از خدمات و امکانات را برای شهروندان فراهم می‌کنند؛ مانند

¹ Societal Community

² Putnam

³ Simons

⁴ Jeerangsuwan

⁵ Hitchen

⁶ Follmann

⁷ Ioris

عبادتگاه ها، بیمارستان ها، مراکز بهداشتی و غیره)، خدمات اجتماعی (از جمله برنامه هایی که برای جامعه مفید است و شرایط اجتماعی بهتری را برای شهروندان فراهم می کند؛ مانند آموزشی (مدرسه)، کتابخانه، ورزشی و غیره) و حمایت های زیرساخت های فیزیکی (از جمله عناصر شهری که موجب رونق و بهبود سبک زندگی و رضایت جامعه می شود؛ مانند شبکه ها و امکانات برای عابران پیاده، دوچرخه سواری، امکانات خرید و غیره (کوپس^۱، ۲۰۱۹؛ چن^۲، ۲۰۲۰). این نوع از زیرساخت ها موجب شکل گیری همبستگی اجتماعی، همگرایی فرهنگی و هم افزایی اقتصادی محلی می شوند و در نتیجه می توانند نقش مهمی در ایجاد جامعه ای منسجم، تاب آور و پایدار بازی کنند. به این ترتیب کمتر برنامه ریزی شهری است که بتواند به آن بی توجه باشد (کارول^۳، ۲۰۱۸). مفهوم توسعه اجتماعی و فرهنگی نتیجه آگاهی از پیوندهای جهانی بین مشکلات فزاینده زیست محیطی، فقر و نابرابری و نگرانی در مورد آینده ای سالم برای بشر است و نیازمند چارچوب های موثر و هدفمندی است که در نظر گرفتن سه موضوع محیطی، اجتماعی و فرهنگی را تضمین کند. جنبه های اقتصادی. از این دیدگاه، پروژه های زیربنایی می توانند فرصت های مهمی را برای فرآیند کلی توسعه (رشد اقتصادی، پیشرفت اقتصادی، توسعه اقتصادی، توسعه انسانی و توسعه اجتماعی و فرهنگی) (اهرکامپ^۴، ۲۰۲۲) و نیز دستیابی به اهداف توسعه فرهنگی (به عنوان راه آینده توسعه معقول و همه جانبه) فراهم کنند (کندی^۵، ۲۰۲۱). توسعه فرهنگی عبارت است از توزیع عادلانه امکانات و فرصت های فرهنگی برای تمام شهروندان. در بعد پویایی معطوف به ایجاد تغییر و تحول در عناصر فرهنگ به منظور انطباق آن با شرایط زمانی و مکانی و در نتیجه پاسخ گو به نیازهای زمانه است (مولایی آرای، ۱۳۹۶). اهمیت توسعه فرهنگی به ویژه در حال حاضر تا بدان پایه است که سازمان جهانی یونسکو دهه ۱۹۸۷-۱۹۹۷ را دهه توسعه فرهنگی نامیده بود. از نگاه یونسکو، دستیابی به توسعه فرهنگی در عرصه وسیع فرهنگی، فعالیت هایی همچون میراث فرهنگی، مطالب چاپی و ادبیات، موسیقی، هنرهای نمایشی، هنرهای تجسمی، سینما و عکاسی، رادیو و تلویزیون و فعالیت های اجتماعی - فرهنگی، ورزش ها و بازی ها و طبیعت و محیط زیست را در بر می گیرد (یاگونبر و همکاران، ۱۳۹۷). تحقیقات انجام شده در زمینه زیرساخت های اجتماعی محدود می باشد. با این حال، نتایج آنها نشان می دهد که این زیرساخت ها جوامع را به هدف توسعه فرهنگی نزدیک می کند (لئو^۶، ۲۰۲۲). به عنوان مثال، سرمایه گذاری در مکان ها و فضاهای مشوق فعالیت و ورزش، موجب صرفه جویی های قابل توجه در هزینه های بهداشتی و درمانی می شود. زندگی در مکانی که ۸۰۰ متر با پارک یا مراکز ورزشی فاصله دارد، این احتمال را افزایش می دهد که کودکان و نوجوانان از این تسهیلات استفاده کرده و در آن ها پیاده روی کرده یا دوچرخه سواری کنند (اشمیت^۷، ۲۰۲۱). همچنین فرصت های یادگیری افزایش یافته و می تواند به افراد برای این که نوآور باشند و خود را بیان کنند، کمک کند. پیامدهای مثبت دیگر بهبود رضایت شخصی و رفاه است. از سوی دیگر تعامل اجتماعی افزایش یافته، فهم فرهنگی و انسجام/هویت اجتماع محلی بیشتر می شوند (ناصر^۸، ۲۰۲۱). با عنایت به مباحث فوق الذکر می توان فرضیه های زیر را پیشنهاد نمود:

فرضیه سوم: زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است.

فرضیه چهارم: زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است.

فرهنگ دیگر به عنوان بعد کمک و یاری دهنده یا زینت بخش توسعه در نظر گرفته نمی شود، بلکه به فرهنگ به مثابه بافت جامعه در ارتباط با توسعه و به عنوان نیروی درونی جامعه توجه می شود. از اینرو، باید عوامل فرهنگی به عنوان جزء لاینفک برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شوند و به بسترهای تاریخی و اجتماعی و فرهنگی جامعه مورد نظر توجه کامل

¹ Capps

² Chen

³ Carol

⁴ Ehrkamp

⁵ Gandy

⁶ Leo

⁷ Smith

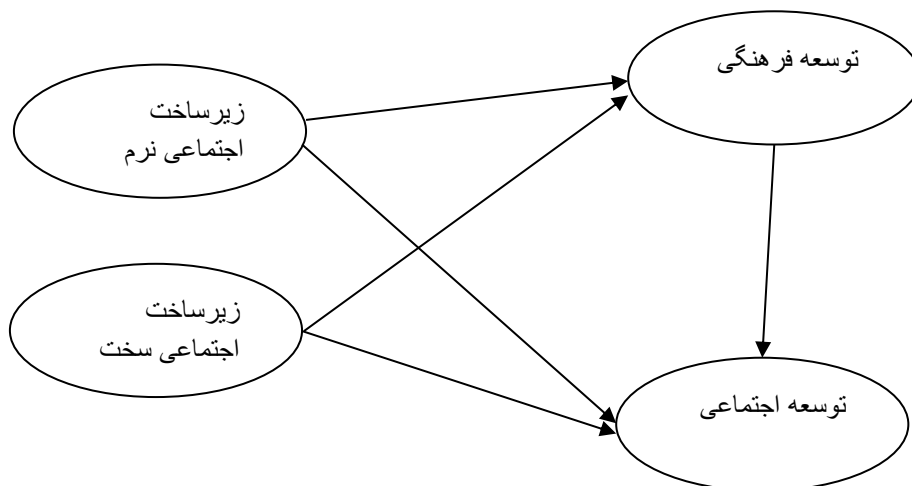
⁸ Naser

بشود، تا توسعه متوازن و پایداری امکان پذیر گردد. توسعه واقعی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در جامعه ای تحقق پذیرد باید اساس آن فرهنگی باشد. ین رویکرد با پذیرش پیش فرض های چرخش فرهنگی و پساساختارگرایی امکانپذیر است. در این رویکرد همه ابعاد جامعه فرهنگی دیده می شود، و هیچ نقطه ای از جامعه اعم از اقتصادی و اجتماعی خارج از مقوله فرهنگ قرار نمی گیرد. جامعه انسانی جامعه ای فرهنگی دیده می شود که حاوی ابعاد فرهنگ اقتصادی، فرهنگ اجتماعی و فرهنگ سیاسی است. فرهنگ و مقوله های فرهنگی شامل توجه به ارزش های انسانی و اجتماعی از جمله عدالت و کرامت انسانی، در آن مورد تأکید قرار گرفته است. در واقع توسعه اجتماعی به عنوان توسعه ای مردم محور، شهروندمحور و مشارکت محور تلقی می شود که باید مبتنی بر ویژگی های فرهنگ محلی باشد (پناهی، ۱۳۹۴). بر این اساس می توان فرضیه زیر را پیشنهاد نمود:

فرضیه پنجم: توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است.

۱-۳. مدل مفهومی

شهرها به زیرساخت های اجتماعی نیاز دارند، مکان هایی که از ارتباط اجتماعی در محله ها و جوامع مختلف پشتیبانی می کنند. در مواجهه با مشکلات اقتصادی در بسیاری از نقاط، تأمین چنین زیرساخت هایی در معرض تهدید قرار دارد. برای حفاظت از چنین زیرساخت هایی، داشتن استدلال های قوی برای تأمین، نگهداری و حفاظت از آن ها مهم است. زیرساخت های اجتماعی به هر نحوی زندگی در شهرها را قابل سکونت می کنند. قابل سکونت به این دلیل که آن ها برای طیف وسیعی از خدمات ضروری و در دسترس، مقرون به صرفه هستند. این نه تنها از نظر کیفیت زندگی مهم است، بلکه می تواند پیامدهای عمیقی بر شانس زندگی، رفاه، سلامت جسمی و روانی افراد داشته باشد. زیرساخت دقیقاً به این دلیل مفید است که منجر به پویایی تسهیل فعالیت است. اندیشیدن به زیرساخت ها، فراهم کردن، دامنه، دسترسی، نگهداری و دوام آن می تواند به بررسی این موضوع کمک کند که چرا برخی شهرها نسبت به سایر شهرها قابل زندگی تر هستند، چرا شهرهای خاص نرخ مرگ و میر پایین تری دارند، و چرا نرخ شادی و توزیع عادلانه تر منابع بالاتری دارند. زیرساخت ها را می توان به عنوان راهی برای ایجاد ظرفیت در یک شهر و افزایش آزادی مردم برای پیگیری فعالیت ها در نظر گرفت. به طور خاص زیرساخت های اجتماعی دارای دو بعد کلیدی هستند. اول، تأکید زیرساخت های اجتماعی بر تسهیل ارتباطات اجتماعی که وسعت، عمق و بافت های مختلف اجتماعی را که می تواند در شهرها رخ دهد، در پیش زمینه نشان می دهد. دوم و متعاقب آن، مناظر عمومی که بخش عمده ای از زندگی اجتماعی در آن جریان دارد، توسط فضاها و امکانات تأمین، حمایت و تسهیل می شود. زیرساخت های اجتماعی را به سمت مواردی سوق می دهند که از زندگی اجتماعی و توسعه اجتماعی - فرهنگی جوامع حمایت می کنند. زیرساخت های اجتماعی برای ایجاد شهرهای فراگیر، عادلانه و سرزنده اساسی و مهم هستند. زیرساخت ها معمولاً به عنوان ابزارهای قدرت در نظر گرفته می شوند. زیرساخت های اجتماعی تنها در صورتی به عنوان زیرساخت های اجتماعی عمل می کنند که در حال گسترش ظرفیت های فرهنگی و اجتماعی جوامع باشند. شکل زیر مدل مفهومی پژوهش را نشان می دهد. در این مدل پیشنهاد شده است که زیرساخت های اجتماعی نرم و سخت به طور مستقیم بر توسعه فرهنگی و توسعه اجتماعی اثرگذار می باشد. به علاوه، زیرساخت های اجتماعی نرم و سخت جوامع به طور غیرمستقیم از طریق اثرگذاری بر توسعه فرهنگی می تواند بر توسعه اجتماعی جوامع اثرگذار باشد. سرانجام، در مدل پیشنهادی، توسعه فرهنگی به عنوان پیشایندهی برای توسعه اجتماعی در نظر گرفته شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

۴. روش شناسی

این تحقیق از حیث هدف از نوع تحقیقات کاربردی می باشد، زیرا به دنبال تحلیل تاثیر زیرساخت های اجتماعی بر توسعه اجتماعی-فرهنگی جامعه است و بر ارائه راهکارهای عملیاتی برای منطقه ۱۰ شهرداری تهران تاکید دارد. همچنین، با توجه به اینکه در این پژوهش از شیوه میدانی و پرسشنامه بهره گرفته می شود، و هدف آن تحلیل تاثیر زیرساخت های اجتماعی بر توسعه اجتماعی-فرهنگی جامعه می باشد؛ و این هدف از طریق بهره گیری از نقطه نظرات زنان ساکن در منطقه ۱۰ شهرداری تهران دنبال شده است، بنابراین این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و مبتنی بر مدل سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش برای گردآوری پرسشنامه جهت انجام تحلیل های کمی شامل کلیه زنان ساکن در منطقه ۱۰ شهرداری تهران می باشد. در این پژوهش با توجه به اینکه از روش معادلات ساختاری (SEM) برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده می شود، اندازه حجم نمونه دیگر از روابط و فرمول های موجود به دست نخواهد آمد (کلانتری، ۱۳۸۸): در مرحله اول تعیین حجم نمونه می توان گفت با توجه به اینکه حجم جامعه نامحدود است (سطح اطمینان ۹۵٪ و حاشیه خطای ۰/۰۵) از جدول کرجسی و مورگان حجم نمونه ۳۸۴ به دست می آید. اما در این مرحله آنچه باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد محاسبه حجم نمونه با استفاده از تعداد پارامترهای موجود در روش معادلات ساختاری می باشد. با عنایت به مدل پیشنهادی تحقیق و متغیرهای تعریف شده در مدل، تعداد ۵۵ پارامتر در این مدل معادلات ساختاری (SEM) وجود دارد. بنابراین تعداد ۲۷۵ حداقل حجم نمونه (۵*۵۵) و ۵۵۰ حداکثر حجم نمونه (۱۰*۵۵) تخمین زده شد. در نهایت با توجه به جدول کرجسی و مورگان و حداقل و حداکثر حجم نمونه حاصل از مدل معادلات ساختاری (SEM) نمونه ای ۴۰۰ تایی در نظر گرفته شد. پرسشنامه نهایی شده (که از روایی و پایایی مناسب برخوردار بود) به تعداد تکثیر گردیده و طی مدت ۴ ماه در ساعات مختلف شبانه روز (هشت صبح تا ۹ شب) در منطقه ۱۰ شهرداری تهران به شیوه در دسترس ۱ نسبت به پرسش از زنان ساکن این منطقه اقدام گردید. در نهایت، در میان پرسشنامه های توزیع شده ۱۲ مورد از آنها ناقص تکمیل شد که از تحلیل ها کنار گذاشته شد. در نهایت، ۳۸۸ پرسشنامه مبنای تحلیل قرار گرفت. پرسشنامه مورد استفاده استاندارد بوده و مشتمل بر ۲۵ سوال می باشد (جدول ۱) که با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه ای، پیمایش صورت گرفت.

¹ Convenience sampling

جدول ۱. اجزای پرسشنامه مورد استفاده

متغیر	تعداد سوالات	منبع	ضریب آلفای کرونباخ
زیرساخت‌های اجتماعی نرم	۱۰	الشوابکه و همکاران ^۱ (۲۰۲۲)	۰,۷۲۸
زیرساخت‌های اجتماعی سخت	۵	لاتام و لایتون ^۲ (۲۰۱۹)	۰,۸۹۳
توسعه اجتماعی	۵	بوگویز و همکاران ^۳ (۲۰۲۱)	۰,۷۰۳
توسعه فرهنگی	۵	ژنگ ^۴ (۲۰۲۳)	۰,۸۷۴

جهت تعیین روایی صوری، پرسشنامه تهیه شده در اختیار دو نفر از خبرگان دانشگاهی قرار گرفت و از آنها در مورد سؤالات پژوهش نظرخواهی گردید. پس از اعمال نظر آنان و انجام اصلاحات لازم، فرم نهایی پرسشنامه ها، تدوین و مورد استفاده قرار گرفت. به علاوه، روایی سازه نیز با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی ارزیابی شد که نتایج در بخش یافته ها ذکر شده است. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آن بوسیله نرم افزار SPSS22 محاسبه گردید. پرسشنامه استاندارد به طور آزمایشی بین ۳۰ زن ساکن منطقه ۱۰ شهرداری تهران توزیع گردید و پس از جمع‌آوری، داده‌های آن مورد تحلیل قرار گرفت. با توجه به اینکه تمامی مقادیر آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرهای موجود در پرسشنامه زنان ساکن منطقه ۱۰ شهرداری تهران بزرگتر از ۰/۶۹ می باشد، پایایی پرسشنامه در حد رضایت بخشی است. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها جهت آزمون فرضیه های پنج گانه پژوهش از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شده است.

۵. یافته‌ها

در نمونه مورد بررسی، تعداد کل پاسخ دهندگان ۳۸۸ نفر بود که از این تعداد، ۲۱۴ نفر، معادل ۵۵/۱۵٪ را افراد متأهل و ۱۷۴ نفر، معادل ۵۶/۴۴/۸۵ را افراد مجرد تشکیل می دهند. در واقع، پاسخ دهندگان متأهل بیشتر از مجرد بود. ۴۷/۱۶٪ معادل با ۱۸۳ نفر دارای مدرک کارشناسی، ۳۰/۱۶٪ معادل با ۱۱۷ نفر دارای مدرک فوق دیپلم و پایین تر، و نیز ۲۲/۶۸٪ معادل با ۸۸ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر می باشند. در واقع، بیشترین پاسخگویان دارای مدارک کارشناسی و بالاتر بودند. همچنین، ۴۰/۲۱٪ معادل با ۱۵۶ نفر در سن ۳۰ تا ۳۹ سال، ۲۴/۲۳٪ معادل با ۹۴ نفر کمتر از ۳۰ سال، ۱۹/۵۸٪ معادل با ۷۶ نفر ۴۰ تا ۴۹ سال، و ۱۵/۹۸٪ معادل با ۶۲ نفر ۵۰ سال و بالاتر داشتند. از نظر پراکندگی مدت اقامت پاسخ دهندگان در منطقه ۱۰ شهرداری تهران، ۴۴/۳۳٪ (معادل با ۱۷۲ نفر) در بین ۵ تا ۱۰ سال، ۲۴/۲۳٪ (معادل با ۹۴ نفر) ۱۰ تا ۱۵ سال، ۱۹/۵۹٪ (معادل با ۷۶ نفر) کمتر از ۵ سال، و ۱۱/۸۶٪ (معادل با ۴۶ نفر) بیش از ۱۵ سال در این منطقه سکونت داشتند.

جدول ۱. توزیع فراوانی جنسیت پاسخ دهندگان در نمونه شهروندان زن منطقه ۱۰ تهران

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
مجرد	۱۷۴	۴۴/۸۵٪	۴۴/۸۵٪
متاهل	۲۱۴	۵۵/۱۵٪	۱۰۰٪
فوق دیپلم و پایین تر	۱۱۷	۳۰/۱۶٪	۳۰/۱۶٪
لیسانس	۱۸۳	۴۷/۱۶٪	۷۷/۳۲٪
فوق لیسانس و بالاتر	۸۸	۲۲/۶۸٪	۱۰۰٪
کمتر از ۳۰ سال	۹۴	۲۴/۲۳٪	۲۴/۲۳٪

¹ Al Shawabkeh et al.

² Latham and Layton

³ Bogoviz et al.

⁴ Zheng

وضعیت تاهل	فراوانی	درصد فراوانی	درصد تجمعی
سال ۳۹-۳۰	۱۵۶	٪۴۰/۲۱	٪۶۴/۴۴
سال ۴۹-۴۰	۷۶	٪۱۹/۵۸	٪۸۴/۰۲
سال ۵۰ و بالاتر	۶۲	٪۱۵/۹۸	٪۱۰۰
کمتر از ۵ سال	۷۶	٪۱۹/۵۹	٪۱۹/۵۹
۵ تا ۱۰ سال	۱۷۲	٪۴۴/۳۳	٪۶۳/۹۲
۱۰ تا ۱۵ سال	۹۴	٪۲۴/۲۳	٪۸۸/۱۵
بیش از ۱۵ سال	۴۶	٪۱۱/۸۶	٪۱۰۰

در این پژوهش، ۴ متغیر شامل زیرساخت های اجتماعی نرم، زیرساخت های اجتماعی سخت، توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی وجود دارد که برای هر یک از سئوالات مربوطه، شاخص های توصیف داده ها شامل میانگین و انحراف معیار محاسبه و گزارش شده است. با عنایت به ادبیات پژوهش، مدل مدل مفهومی طراحی و فرضیه های پنج گانه مطرح گردید. به منظور بررسی روابط ساختاری میان متغیرهای توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی، زیرساخت های اجتماعی نرم و زیرساخت های اجتماعی سخت، از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. با این حال، سگارز و گراور^۱ (۱۹۹۳) توصیه کردند قبل از بررسی مدل ساختاری باید مدل عاملی تاییدی مورد آزمون قرار گرفته و مورد تایید قرار گیرد. تحلیل عاملی تاییدی را می توان به کمک نرم افزار آموس (AMOS) انجام داد. لازم به ذکر است که هر چه تعداد سئوالاتی که یک متغیر را می سنجد بیشتر باشد تحلیل عاملی تاییدی جواب دقیق تری می دهد. با وجود اینکه روایی صوری اعتبار این سئوالات را نشان داده بود با معنادار شدن بارهای عاملی و با توجه به بزرگتر بودن بارهای عاملی از ۰/۳ و قرار گرفتن شاخص های برازش مدل در محدوده مناسب نتایج تحلیل عاملی تاییدی نیز نشان از اعتبار این سئوالات دارد.

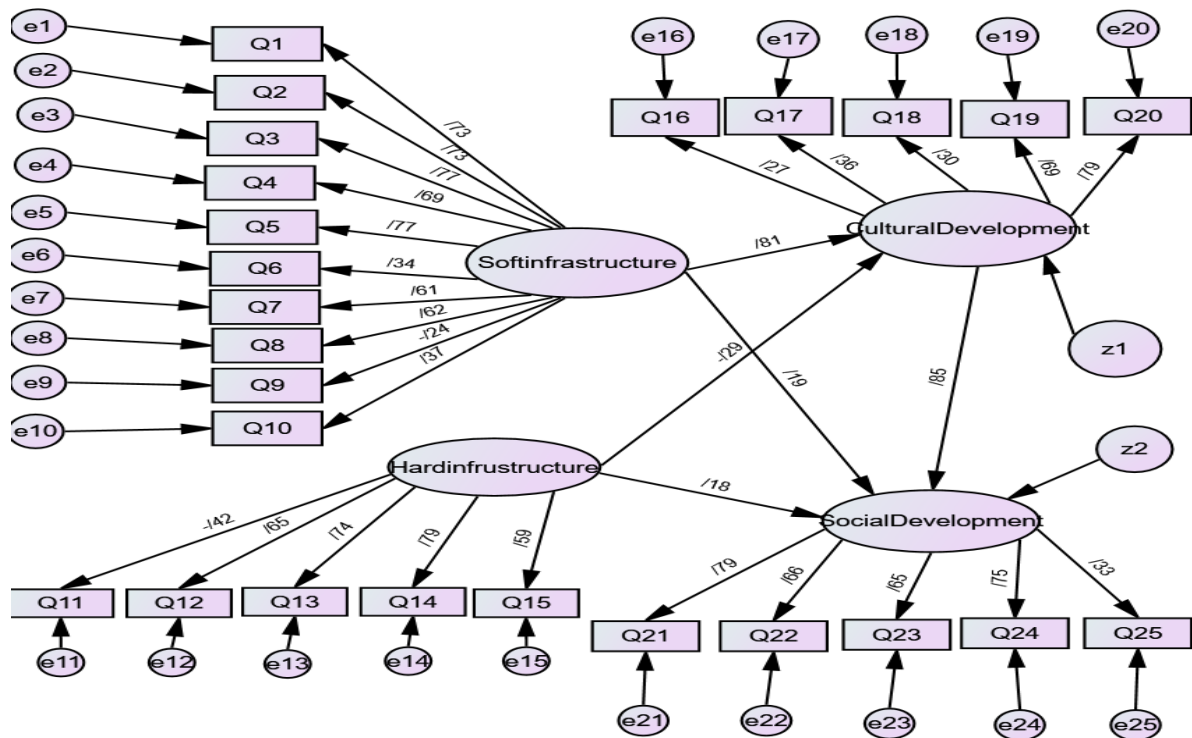
جدول ۲. شاخص های توصیف داده

متغیر	گویه	میانگین	انحراف معیار	بار عاملی
زیرساخت های اجتماعی نرم	من در گروه ها و شبکه های اجتماعی مشارکت می کنم	۴,۰۵	۱,۲۴۱	۰,۸۱
	من به نهادها و سازمان های عمومی و مدنی اعتماد دارم	۳,۱۴	۱,۳۲۳	۰,۶۵
	من به اعضاء گروه ها و شبکه های اجتماعی و سایر شهروندان اعتماد دارم	۳,۷۱	۱,۲۴۳	۰,۴۶
	من به جامعه حس تعلق و دلبستگی عاطفی دارم	۳,۱۷	۱,۳۷۳	۰,۷۴
	به فرهنگ، هنجارها، و ارزش های حاکم بر جامعه ارج می نهم	۳,۶۱	۱,۳۲۸	۰,۶۳
	در جامعه به فرصت های برابری با سایرین دسترسی دارم	۴,۰۹	۱,۰۸۹	۰,۵۵
	من در یک جامعه مدنی (شهروندان آزاد در شرایط برابر تحت اصل حاکمیت قانون) زندگی می کنم	۳,۸۷	۱,۲۶۱	۰,۳۹
	انجمن ها و ثمن ها (NGO) در جامعه حضور فعال و پررنگی دارند	۳,۰۳	۱,۳۲۳	۰,۴۶
	انسجام و همبستگی اجتماعی در جامعه در حد قابل قبولی است	۳,۵۲	۱,۲۱۱	۰,۳۸
	تنوع دیدگاه ها و عقاید (سیاسی، مذهبی و ...) در جامعه وجود دارد	۳,۸۱	۱,۰۹۹	۰,۵۸
زیرساخت های اجتماعی سخت	اماکن یا تسهیلات عمومی همچون کتابخانه ها، موزه ها، گالری های هنری، دانشگاه ها، مدارس، میادین، و پارک ها	۳,۰۶	۱,۳۳۷	۰,۷۷
	اماکن تجاری همچون بازارها، فروشگاه ها، خشکشویی ها، کافه ها، آرایشگاه ها، سالن های زیبایی، رستوران ها، خواروبارفروشی ها، فروشگاه های ابزار و مصالح، و دستفروشان خیابانی	۳,۴۱	۱,۲۷۳	۰,۸۳

^۱ Segars & Grover

متغیر	گویه	میانگین	انحراف معیار	بار عاملی
	امکان مربوط به فعالیت های تفریحی مثل باشگاه های ورزشی، زمین های ورزشی (فوتبال، بسکتبال، اسکیت، والیبال، و ...)، استخر، سینماها، تئاترها و ...	۳,۳۸	۱,۱۷۵	۰,۶۲
	اماکن مذهبی از قبیل مساجد، کلیساها، مقبره ها، و ...	۳,۱۶	۱,۲۴۹	۰,۵۷
	امکان حمل و نقل مثل ایستگاه های اتوبوس، مسیرهای پیاده روی، مسیرهای دوچرخه سواری، ایستگاه های مترو، مترو، اتوبوس و ...	۲,۹۳	۱,۳۷۷	۰,۴۹
	جامعه ما فرصت های اجتماعی برابری را برای مردان و زنان به وجود می آورد	۳,۱۷	۱,۲۹۶	۰,۴۰
توسعه اجتماعی	در جامعه ما، خدمات بهداشتی-درمانی در جامعه تا حدی رایگان ارائه می شود	۳,۲۸	۱,۲۱۷	۰,۳۸
	اعضا جامعه در فعالیت های اجتماعی مشارکت می نمایند	۳,۳۱	۱,۱۹۱	۰,۵۷
	در جامعه ما نظم اجتماعی حکمفرماست	۲,۷۸	۱,۳۰۱	۰,۷۹
	جامعه ما مسئولیت رفاه افراد و خانواده ها را بر عهده دارد	۳,۲۲	۱,۲۵۰	۰,۸۸
توسعه فرهنگی	فرهنگ های موجود در جامعه ما، به تخریب همدیگر نمی پردازند	۳,۱۵	۱,۲۶۵	۰,۷۲
	در جامعه ما عقل گرایی حاکم است و به نقش عقل اهمیت داده می شود	۲,۹۳	۱,۲۵۹	۰,۶۷
	باور دارم در جامعه آزادی بیان وجود دارد	۳,۲۲	۱,۲۴۷	۰,۶۲
	وجود روابط اخلاقی و هنجارهای مناسب از ویژگی های شاخص جامعه ما است	۳,۳۴	۱,۲۸۸	۰,۵۴
	در جامعه ما، امکانات پژوهشی نظیر کتابخانه و مراکز اطلاع رسانی و ... در اختیار شهروندان است	۳,۱۷	۱,۲۷۸	۰,۴۷

مدل مفهومی با رعایت قواعد مربوط در استفاده از نرم افزار AMOS نسخه ۲۶ ترسیم شد. لازم به توضیح است که زیرساخت های اجتماعی نرم با softinfrastructure، زیرساخت های اجتماعی سخت با hardinfrastructure، توسعه اجتماعی با socialdevelopment، و توسعه فرهنگی با culturaldevelopment نشان داده شده است.

شکل ۲. خروجی حاصل از تحلیل معادلات ساختاری در حالت معنی داری

شاخص های برازش در جدول زیر نشان داده شده است. تقریباً همه شاخص ها در محدوده مناسب قرار گرفته و قابل قبول هستند و می توان از کلیت مدل اطمینان حاصل نمود. با توجه به شاخص های جزئی برازش یعنی نسبت های بحرانی (مقادیر بزرگتر از ۱,۹۶) و سطح معناداری آنها نشان می دهد که کلیه بارهای عاملی دارای تفاوت معنادار با صفر هستند و علاوه بر این ضرایب ساختاری نیز کمتر از ۰/۰۵ و معنادار هستند و بنابراین شاخص های جزئی برازش، برازش داده را به مدل تایید می کنند.

جدول ۳. شاخص های کلی برازش

p	۰/۰۴۱	NFI	۰/۸۳۴
Chi-square/degrees of freedom	۲/۴۳۲	RMSEA	۰/۰۱۳
GFI	۰/۸۹۲	CFI	۰/۹۰۲
AGFI	۰/۸۷۴	RMR	۰/۰۲۸

در جدول زیر، مجموعه برآوردهای استاندارد برای وزن های رگرسیونی شامل مقادیر بحرانی و ضرایب تاثیر مربوط به مدل آمده است و همانگونه که مشاهده می شود تمامی روابط مفروض بین متغیرهای پژوهش معنادار گزارش شده است لذا وجود این روابط تایید می گردد. تاثیر زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه اجتماعی ($\beta=0.193, p=0.051, CR=1.967$) و توسعه فرهنگی ($\beta=0.811, p=0.000, CR=5.580$) مثبت و معنی دار بود ($p \leq 0.05$). تاثیر زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه اجتماعی ($\beta=0.183, p=0.000, CR=2.059$) و توسعه فرهنگی ($\beta=0.290, p=0.000, CR=1.993$) مثبت و معنی دار بود ($p \leq 0.05$). سرانجام، مشخص شد که توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی ($\beta=0.212, p=0.000, CR=4.440$) در منطقه ۱۰ شهرداری تهران موثر است ($p \leq 0.05$).

جدول ۴. مقادیر بحرانی و اعداد معنی داری

نتیجه	عدد معنی داری	نسبت بحرانی	ضریب استاندارد	فرضیه
تایید	۰,۰۰۰	۵,۵۸۰	۰,۸۱۱	زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است
تایید	۰,۰۵۱	۱,۹۶۷	۰,۱۹۳	زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است
تایید	۰,۰۰۰	۱,۹۹۳	۰,۲۹۰	زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است
تایید	۰,۰۰۰	۲,۰۵۹	۰,۱۸۳	زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است
تایید	۰,۰۰۰	۴,۴۴۰	۰,۲۱۲	توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است

۶. نتیجه گیری و پیشنهادات

هدف اصلی این پژوهش، ارزیابی تاثیر زیرساخت های اجتماعی بر توسعه اجتماعی فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران بوده است. نتایج نشان داد که زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است (اثر ۰/۸۱۱ و نسبت بحرانی ۵/۵۸۰). این بدان معنی است که با بهبود و ارتقاء سطح زیرساخت های اجتماعی در جامعه (به طور خاص منطقه ۱۰ شهرداری تهران) می توان شاهد توسعه فرهنگی جامعه بود. این یافته با یافته های لاتام و سایتون (۲۰۲۲) مبنی بر اثرگذاری زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه فرهنگی شهروندان همخوانی دارد. دگرگونی های اساسی در زیرساخت های اجتماعی نرم همچون برنامه ها، منابع، خدمات، و توسعه اجتماع محلی و فرهنگی می تواند نهایتاً رفتارها و فرهنگ غالب جامعه را دگرگون سازد و آنها را در مسیر توسعه فرهنگی قرار دهد. مطابق با یافته ها، زیرساخت های اجتماعی نرم بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر بود (اثر ۰/۱۹۳ و نسبت بحرانی ۱/۹۷۶). به عبارت دیگر، با بهبود و توسعه زیرساخت های اجتماعی نرم در شهروندان یک جامعه می توان

شاهد بهبود در توسعه اجتماعی آن جامعه بود. این یافته در راستای یافته‌های محققانی همچون لاتام و لایتون (۲۰۱۹) مبنی بر زیرساخت‌های اجتماعی بر توسعه اجتماعی جوامع همسو می‌باشد. پیامد مثبت وجود و تقویت زیرساخت‌های اجتماعی نرم، انسجام و همبستگی اجتماعی و افزایش توسعه اقتصادی اجتماع محلی است. باید توسعه اجتماعی را مانند چرخه‌ای بنگریم که در آن زیرساخت‌های اجتماعی نرم و سخت دائماً یکدیگر را تکمیل کنند و توسعه اجتماعی قرار است بر اساس این زیربناهای اجتماعی بنا شود. همچنین، زیرساخت‌های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر بود (اثر ۰/۲۹۰ و نسبت بحرانی ۱/۹۹۳). به عبارت دیگر، با بهبود کیفیت و کمیت در زیرساخت‌های اجتماعی سخت جامعه می‌توان شاهد بهبود در وضعیت توسعه فرهنگی جوامع بود. این یافته با یافته‌های الشاویخ و همکاران^۱ (۲۰۱۹) مبنی بر اثرگذاری زیرساخت‌های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی همراستا می‌باشد. با توجه به اهمیت زیرساخت‌های اجتماعی سخت، و نظر به اینکه ریشه تمامی زیرساخت‌های اجتماعی نیازمند فرهنگ سازی است لذا این زیرساخت‌ها قادرند به ارتقای بینش فرهنگی و روحیه خود باوری، خلاقیت و مسئولیت پذیری، با تکیه بر شناساندن فرهنگ و موارث اسلامی و ایرانی کمک نمایند. نتایج حاکی از آن بود که زیرساخت‌های اجتماعی سخت بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است (اثر ۰/۱۸۳ و نسبت بحرانی ۲/۰۵۹). در واقع، با ارتقاء و بهبود در وضعیت زیرساخت‌های اجتماعی سخت جامعه می‌توان شاهد بهبود در سطح توسعه اجتماعی جامعه بود. این یافته نیز در راستای یافته‌های محققانی همچون گروم و گروم^۲ (۲۰۲۰) مبنی بر تاثیرگذاری زیرساخت‌های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی است. در واقع، وجود و ارتقاء وضعیت زیرساخت‌های اجتماعی سخت از قبیل تسهیلات و مراکز بهداشتی، تسهیلات آموزشی، فضاهای فراغتی، پاسگاه‌های پلیس، ساختمان‌های آتش نشانی و اورژانس، تسهیلات فرهنگی و هنری و دیگر تسهیلات محله، به منظور توسعه اجتماعی جوامع و شهرها ضروری است. مشخص شد که توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است (اثر ۰/۲۱۲ و نسبت بحرانی ۴/۴۴۰). این بدان معنی است که با بهبود وضعیت توسعه فرهنگی در جامعه می‌توان شاهد بهبود در وضعیت توسعه اجتماعی در آن جامعه بود. این یافته نیز همسو با یافته‌های محققانی همچون گروم و گروم (۲۰۲۰) مبنی بر تاثیرگذاری توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی می‌باشد. توسعه فرهنگی با شاخص‌هایی همچون دانش، آگاهی و اطلاعات گوناگون سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که به واسطه مطالعه یا استفاده از رسانه‌های ارتباطی گوناگون به دست می‌آیند، قادر است توسعه اجتماعی را در جامعه رقم بزند و از این طریق شاهد افزایش روحیه مشارکت جویی در گروه‌ها و تشکل‌های اجتماعی، تحقق عدالت، آزادی، امنیت، آسایش و رفاه در جامعه و احساس تحقق چنین عناصری در جامعه از سوی افراد جامعه، وفاداری افراد به جامعه و تلاش برای آبادانی آن بود. بنابراین، فرهنگ یک متغیر بسیار مهم در دگرگونی‌های اجتماعی است؛ در نتیجه، تحقق توسعه فرهنگی پیش شرط بنیادی توسعه اجتماعی است.

با توجه به یافته‌ها می‌توان پیشنهادهایی به تصمیم‌گیرندگان، برنامه‌ریزان و سیاستگذاران شهری (بویژه شهرداری تهران) ارائه نمود. مطابق با یافته‌های فرضیه اول، نتایج نشان داد که زیرساخت‌های اجتماعی نرم بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است. لذا پیشنهاد می‌شود که شهرداری‌ها در زمینه ایجاد اجتماعات پایدار در مناطق مختلف شهرداری (بویژه منطقه ۱۰) اهتمام لازم را داشته باشند چرا که زیرساخت اجتماعی نرم با افزایش حس تعلق و مشارکت می‌تواند نقش مهمی در پایداری اجتماعات داشته باشد. افزون بر این، باید از اجتماعات متنوع حمایت شود. برای پرورش ترکیبی از فرهنگ‌ها، سنین، مهارت و مانند این‌ها باید زیرساخت‌های اجتماعی نرم را تامین کرد. این اقدام سبب می‌شود تا فرصت‌هایی برای شماری از فعالیت‌های تفریحی و عرضه هنری که افراد و هویت اجتماع محلی را تقویت می‌کند، پدید آید. مطابق با یافته‌های فرضیه دوم، نتایج حاکی از آن بود که زیرساخت‌های اجتماعی نرم بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است. فراهم آوردن دسترسی آسان شهروندان به

^۱ Al Shawabkeh et al.

^۲ Grum and Grum

تسهیلات، خدمات و برنامه ها نقشی مهم در توسعه اجتماعی جامعه شهری خواهد داشت. دستاورد این موضوع بهبود فرصت های شغلی، افزایش مشارکت نیروی کار و افزایش سرمایه انسانی است. همچنین فرصت های یادگیری افزایش یافته و می تواند به افراد برای این که نوآور باشند و خود را بیان کنند، کمک نماید. پیامدهای مثبت دیگر بهبود رضایت فردی و رفاه است. از سوی دیگر تعامل اجتماعی افزایش یافته، فهم فرهنگی و انسجام/هویت اجتماع محلی بیشتر می گردد. مطابق با یافته های فرضیه سوم، زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه فرهنگی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است. لذا شهرداری تهران با تقویت و توسعه کمی و کیفی اماکن یا تسهیلات عمومی (مثل کتابخانه ها، موزه ها، گالری های هنری، دانشگاه ها، مدارس، میادین، و پارک ها)، امکان مربوط به فعالیت های تفریحی (از قبیل باشگاه های ورزشی، زمین های ورزشی (فوتبال، بسکتبال، اسکیت، والیبال و ...))، استخر، سینماها، تئاترها و ...))، و اماکن مذهبی (از جمله مساجد، کلیساها، مقبره ها، و ...) قادر می گردد به توسعه فرهنگی جامعه کمک های شایانی نماید. بر اساس یافته های فرضیه چهارم، زیرساخت های اجتماعی سخت بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است. بر این اساس، توسعه فضاهای باز و تسهیلاتی که مکان ها و فرصت هایی را برای تعامل، مشارکت، و درگیر شدن متعهدانه شهروندان فراهم می کند به همبستگی و انسجام اجتماع محلی می انجامد. تلاش در جهت بهبود وضعیت بهداشت و بهزیستی شهروندان از دیگر اقداماتی است که به توسعه اجتماعی شهر کمک می کند. سرمایه گذاری در مکان ها و فضاهای مشوق فعالیت و ورزش، موجب صرفه جویی های قابل توجه در هزینه های بهداشتی و درمانی می شود. زندگی در مکانی که ۸۰۰ متر با پارک یا مراکز ورزشی فاصله دارد، این احتمال را افزایش می دهد که کودکان و نوجوانان از این تسهیلات استفاده کرده و در آن ها پیاده روی کرده یا دوچرخه سواری کنند. شهروندانی که از فضاهای باز عمومی استفاده می کنند، بیشتر از افرادی که به این فضاها دسترسی ندارند به سطوح توصیه شده فعالیت بدنی دست می یابند. پیامدهای سلامتی مطلوب جسمانی و ذهنی، بهبود امید زندگی و کیفیت زندگی است و همچنین موجب پیشگیری از بیماری و ناخوشی می گردد. طبق یافته های فرضیه پنجم، توسعه فرهنگی بر توسعه اجتماعی منطقه ۱۰ شهر تهران مؤثر است لذا پیشنهاد می شود شهرداری تهران با توزیع عادلانه امکانات و محصولات فرهنگی در مناطق مختلف شهرداری تهران، توسعه فرهنگ مطالعه و ایجاد انگیزش و علاقمندی به مطالعه در جامعه، و تقویت خانه های محله با تمرکز بر انجام فعالیت های فرهنگی مختلف، به توسعه اجتماعی نیز یاری رساند.

این پژوهش با محدودیت هایی نیز مواجه بوده است. به عنوان نمونه، در این پژوهش تنها تأثیر زیرساخت های اجتماعی سخت و نرم بر توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی جامعه شهری مورد توجه قرار گرفت. در حالی که این زیرساخت ها می توانند سایر ابعاد توسعه همچون توسعه سیاسی و توسعه اقتصادی را نیز تحت تأثیر قرار دهند. افزون بر این، عوامل دیگری همچون سیاست های مدیریت شهری نیز می توانند بر توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی تأثیر گذار باشند. همچنین، در این مطالعه، تأثیر زیرساخت های اجتماعی با اتکا به نظرات و دیدگاه های شهروندان زن ساکن منطقه ۱۰ شهرداری تهران مورد بررسی قرار گرفت. با این حال، در مورد برخی از شاخص های مربوط به زیرساخت های اجتماعی و توسعه اجتماعی-فرهنگی، داده های ثانویه نیز قابل استخراج و دسترسی می باشد. سرانجام، نمونه گیری در منطقه ۱۰ شهرداری تهران صورت گرفته است و داده های گردآوری شده محدود به این منطقه شهرداری تهران می باشد. لذا تعمیم پذیری یافته ها محدود می گردد. با توجه به تجربیات کسب شده در طی انجام این پژوهش به پژوهش گران آینده پیشنهاد می گردد که در زمینه های زیر پژوهش های لازم را انجام دهند. اول اینکه، برای تحقیقات آتی می توان تأثیر زیرساخت های اجتماعی سخت و نرم بر سایر ابعاد توسعه همچون توسعه سیاسی و توسعه اقتصادی را در قالب پیمایش از شهروندان مورد ارزیابی قرار داد. افزون بر این، می توان تأثیر سایر عوامل کلیدی همچون اثربخشی مدیریت شهری یا دیگر عوامل را بر توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی مطالعه نمود. دوم، پیشنهاد می شود که در تحقیقات آینده، تأثیر زیرساخت های اجتماعی (نرم و سخت) با استفاده از داده های ثانویه عینی (و نه ذهنی) مربوط به شاخص های مربوط به زیرساخت های اجتماعی و توسعه اجتماعی-فرهنگی ارزیابی نمود (در صورت دسترسی و وجود این اطلاعات). سرانجام، این پژوهش در منطقه ۱۰ شهرداری

تهران و روی زنان ساکن این منطقه انجام شد، برای افزایش قدرت تعمیم‌دهی نتایج بایستی تحقیقات مشابهی در سایر مناطق شهرداری تهران و شهروندان آقا نیز انجام شود.

منابع

پناهی، محمدحسین. (۱۳۹۴). توسعه فرهنگی ضرورت توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۶ (۲۲)، ۱-۲۳.

جعفری، محبوبه، اسلاملوئیان، کریم، هادیان، ابراهیم، و صمدی، علی حسین. (۱۳۹۳). اثر کیفیت زیر ساخت اجتماعی بر رشد اقتصادی در یک اقتصاد غنی از طبیعی: مورد ایران، پژوهشنامه اقتصاد انرژی ایران، ۳ (۱۲)، ۲۰-۶۰.

حسن پور، عرفان، برمایه ور، بهنود. و کوبکی، لیلا. (۱۴۰۰). تحلیلی بر تأمین زیرساخت‌های اجتماعی پایدار در مقیاس محلی در راستای مدیریت پایدار (مطالعه موردی: شهر یزد)، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۹ (۴)، ۱۰۳۳-۱۰۵۶.

عرفان‌نیا، امین و خیراندیش، مسعود و محمدی خیاره، محسن. (۱۳۹۸)، اهمیت زیرساخت اقتصادی و اجتماعی در توسعه اقتصادی، چهارمین کنفرانس ملی در مدیریت، حسابداری و اقتصاد با تأکید بر بازاریابی منطقه‌ای و جهانی، تهران، <https://civilica.com/doc/915227>

مولایی آرای، مهدی. (۱۳۹۶)، کتاب توسعه فرهنگی در ایران، انتشارات کتاب فردا.

نصرالهی وسطی، لیلا. (۱۴۰۲). نقش حکمرانی خوب در تاثیرگذاری رسانه‌های مبتنی بر فناوری بر توسعه پایدار (مورد مطالعه: دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه تهران)، مجله توسعه اجتماعی، doi: 10.22055/qjsd.2023.42483.2753

یاگونیر، گری، مک فارلندون، رابرت. و جاکبز، گری. (۱۳۹۷)، توسعه اجتماعی، ترجمه مسعود آرای نژاد و مریم صرافی، انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.

Al Shawabkeh, R. K., Alobaidat, E., Alhaddad, M. I. and Alzouby, A. M. (2022), The role of social infrastructure services in developing the city centre planning: A framework for delivering sustainable cities in Jordan, *Ain Shams Engineering Journal*, Vol. 13, p. 101800

Azhari, S (2014). The role of women in the development of agriculture in Indonesia. *Journal of Adolescent health*. Vol. 11 No. 2, pp. 56-78.

Bogoviz, A.V., Lobova, S.V. and Alekseev, A.N. (2021), "Social development versus economic growth: current contradictions and perspectives of convergence", *International Journal of Sociology and Social Policy*, Vol. 41 No. 1/2, pp. 3-14.

Grum, B. and Kobal Grum, D. (2020), "Concepts of social sustainability based on social infrastructure and quality of life", *Facilities*, Vol. 38, No. 11/12, pp. 783-800.

Itohara, G; Hoqueh, A (2015). The role of participation in women's economic activities in Bangladesh. *Journal of Adolescent Research*. Vol. 5 No. 1, pp. 96-112.

Latham A, and Layton J. (2019), Social infrastructure and the public life of cities: Studying urban sociality and public spaces. *Geography Compass*. Vol. 13, e12444. <https://doi.org/10.1111/gec3.12444>

Latham, A. and Layton, J. (2022) Social infrastructure: why it matters and how urban geographers might study it, *Urban Geography*, Vol. 43 No. 5, pp. 659-668.

Theodosia, H (2018). Rural women in local food production: between entrepreneurial plans and family strategy (Greece case study). *Journal of Research in Personality*. Vol. 28 pp. 453-460.

Zheng, J. (2023). Rethinking the growth machine logic in cultural development: Urban sculpture planning in Shanghai. *China Information*, Vol. 37, No. 1, pp. 24-50.